

Валентина Кушнір

**ПРОФІЛЬНЕ НАВЧАННЯ В ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ
ВІТЧИЗНЯНОЇ ШКОЛИ
(ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ–ХХ СТ.)**

Монографія

Умань
Видавець «Сочінський»
2016

УДК [37(477)(09)+6(07)]
ББК 74.03(4УКР)+74.202.66
К 96

*Друкується за рішенням ученої ради
Уманського педагогічного університету імені Павла Тичини
(Протокол №2 від 22 вересня 2015 р.)*

Рецензенти: **Луговий Володимир Іларіонович**, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, перший віце-президент Національної академії педагогічних наук України;

Дічек Наталія Петрівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач лабораторії історії педагогіки Інститут педагогіки НАПН України;

Савченко Наталія Сергіївна, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Науковий редактор: **Кузь В. Г.**, дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Кушнір В. М.

К 96 Профільне навчання в історії розвитку вітчизняної школи (друга половина XIX–XX ст.). Монографія / В. М. Кушнір. – Умань : Видавець «Сочінський», 2016. – 418 с.

ISBN 978-966-304-124-7

Монографію присвячено профільному навчанню в історії розвитку вітчизняної школи (друга половина XIX–XX ст.). Здійснено ретроспективний аналіз теорії профільно-диференційованого навчання та узагальнено досвід запровадження різних моделей профільного навчання у вітчизняному шкільництві.

Для розробників освітньої політики, вчителів, науковців, студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК [37(477)(09)+6(07)]
ББК 74.03(4УКР)+74.202.66

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2016
ISBN 978-966-304-124-7

© Кушнір В. М., 2016

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА -----	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ	
1.1. Концептуальні засади дослідження-----	9
1.2. Історіографія проблеми та джерельна база дослідження -----	27
1.3. Періодизація профілізації навчання в історії вітчизняної школи -----	44
Висновки до першого розділу-----	52
РОЗДІЛ 2. ПРОФІЛІЗАЦІЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В ІМПЕРСЬКУ ДОБУ (ІІ ПОЛОВИНА ХІХ СТ. –ПОЧАТОК ХХ СТ.)	
2.1. Ідеї профільної диференціації середньої освіти у ході освітніх реформ (1849 р.–кінець ХІХ ст.)-----	55
2.2. Ставлення вітчизняних та європейських педагогів до проблеми профільної диференціації шкільної освіти (ІІ пол. ХІХ ст.)-----	73
2.3. Ідеї профільного навчання у проекті шкільної реформи П. Ігнат'єва (1915–1916 рр.)-----	98
2.4. Тенденції запровадження профільної диференціації середньої освіти в Україні в імперську добу (ІІ половина ХІХ – початок ХХ ст.)-----	110
Висновки до другого розділу-----	120
РОЗДІЛ 3. РОЗВИТОК ІДЕЇ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ШКОЛІ У ПЕРІОД ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ (1917–1920 РР.)	
3.1. Підхід до профілювання ІІІ ступеня загальноосвітньої школи у «Проекті єдиної школи на Україні»-----	123
3.2. Вплив західноєвропейських ідей реформаторської педагогіки на потребу профільності старшої школи України-----	135
3.3. Шляхи реалізації ідеї профільного навчання середньої школи впродовж 1917–1920 рр.-	145
Висновки до третього розділу -----	155
РОЗДІЛ 4. ДОСВІД ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ У СТАРШІЙ ШКОЛІ РАДЯНСЬКОГО ПЕРІОДУ (1920 – 1987 РР.)	
4.1. Запровадження диференціації шкільництва за галузевими вертикалями та професійними нахилами (1920–1927 рр.)-----	157
4.2. Реалізація профільного навчання професійного спрямування у старших класах середньої загальноосвітньої школи (початок 1950-х–1964 рр.)-----	178
4.3. Втілення ідеї поглибленого вивчення предметів в умовах утилітарної середньої освіти (ІІ половина 1960-х – початок 1980 х рр.)-----	202
4.4. Профілізація професійного спрямування у старших класах загальноосвітньої школи у контексті освітніх реформ 1984 – 1987 рр.-----	222
Висновки до четвертого розділу-----	234
РОЗДІЛ 5. ГЕНЕЗА ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ АКАДЕМІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ В УМОВАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (ВПРОДОВЖ 1988 Р.–1990-ТІ РОКИ ХХ СТ.)	
5.1. Розвиток ідеї профільного навчання у вітчизняній школі впродовж 1988 – 1990-і рр.--	38
5.2. Проблема встановлення оптимального співвідношення стандартизації і варіативності освіти протягом 1990-х рр.-----	254
5.3. Втілення ідеї профільного навчання у практику середньої школи впродовж 1988 – 1990-і рр. .-----	267
Висновки до п'ятого розділу-----	276
ПІСЛЯМОВА -----	279
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ -----	285
ДОДАТКИ -----	328